

Обґрунтування Управління ліцензування до рішення Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг, про прийняття рішення щодо відмови у сертифікації ПрАТ «НАЦІОНАЛЬНА ЕНЕРГЕТИЧНА КОМПАНІЯ «УКРЕНЕРГО»

ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО «НАЦІОНАЛЬНА ЕНЕРГЕТИЧНА КОМПАНІЯ «УКРЕНЕРГО» (код ЄДРПОУ 00100227) звернулося до НКРЕКП із запитом (вх. НКРЕКП від 14 серпня 2019 року № 01/30692) на здійснення сертифікації оператора системи передачі та документами відповідно до Порядку здійснення сертифікації оператора системи передачі електричної енергії, затвердженого постановою НКРЕКП від 10 серпня 2017 року № 1016 (далі – Порядок).

Загальна характеристика:

Місцезнаходження юридичної особи

01032, м. Київ, вул. С. Петлюри, 25

Відповідно до положень статті 34 Закону України «Про ринок електричної енергії» (далі – Закон), під час здійснення сертифікації Регулятор перевіряє відповідність суб'єкта господарювання, який є власником системи передачі, після подання ним запиту на сертифікацію, вимогам щодо відокремлення і незалежності оператора системи передачі, передбаченим цим Законом. Протягом двох місяців з дати отримання висновку Секретаріату Енергетичного Співтовариства щодо попереднього рішення про сертифікацію НКРЕКП розглядає такий висновок та приймає остаточне рішення про сертифікацію або про відмову у сертифікації.

Розглянувши подані ПрАТ «НЕК «Укренерго» запит на сертифікацію та документи, дані та інформацію на відповідність вимогам Закону та Порядку щодо відокремлення та незалежності за моделлю за правом власності (далі – модель ОУ), було встановлено, що відповідно до розпорядження Кабінету Міністрів України від 22 листопада 2017 року № 829-р та передавального акта активів та пасивів по рахунках бухгалтерського обліку ДП «Національна енергетична компанія «Укренерго», затвердженого наказом Міністерства фінансів України від 29 липня 2019 року № 321, до статутного капіталу ПрАТ «НЕК «Укренерго» включено магістральні та міждержавні електричні мережі та майно, що забезпечує цілісність об'єднаної енергетичної системи України та диспетчерське (оперативно-технологічне) управління, на праві господарського відання.

При цьому, згідно із частини третьої статті 32 Закону оператором системи передачі може бути виключно власник системи передачі.

У зв'язку з цим, постановою від 07 жовтня 2019 року № 2094 НКРЕКП прийняла попереднє рішення про сертифікацію оператора системи передачі електричної енергії, яким передбачається, що для прийняття остаточного рішення про сертифікацію оператора системи передачі електричної енергії необхідне, зокрема, внесення змін до частини третьої статті 32 Закону щодо закріплення власником на праві господарського відання системи передачі за оператором системи передачі.

Разом з тим, на даний час ця вимога щодо внесення відповідних змін до частини третьої статті 32 Закону залишилися не виконаною.

Крім того, 05 лютого 2020 року Секретаріатом Енергетичного Співтовариства було оприлюднено Рішення № 1/20, у якому зазначено, що, оскільки ПрАТ «НЕК «Укренерго» не володіє ані активами системи передачі, ані правами, еквівалентними праву власності на активи системи передачі, вимога щодо володіння активами системи передачі електроенергії ПрАТ «НЕК «Укренерго» не виконана в розумінні європейського законодавства, у зв'язку з чим ПрАТ «НЕК «Укренерго» не може бути сертифіковане за моделлю відокремлення власності (моделлю OU), ураховуючи специфіку українського законодавства.

При цьому з метою забезпечення відповідності ПрАТ «НЕК «Укренерго» вимогам Директиви про електроенергію Секретаріатом було рекомендовано внести зміни до Закону, які б дозволили ПрАТ «НЕК «Укренерго» сертифікуватись за моделлю незалежного оператора системи передачі (моделлю ISO).

Враховуючи зазначене, управління ліцензування пропонує прийняти рішення про відмову у сертифікації ПРИВАТНОГО АКЦІОНЕРНОГО ТОВАРИСТВА «НАЦІОНАЛЬНА ЕНЕРГЕТИЧНА КОМПАНІЯ «УКРЕНЕРГО» (код ЄДРПОУ 00100227), на підставі обґрунтування, що додається.

Начальник Управління ліцензування

Ю. Антонюк

**НАЦІОНАЛЬНА КОМІСІЯ, ЩО ЗДІЙСНЮЄ ДЕРЖАВНЕ
РЕГУЛЮВАННЯ У СФЕРАХ ЕНЕРГЕТИКИ
ТА КОМУНАЛЬНИХ ПОСЛУГ
(НКРЕКП)**

ПОСТАНОВА

Київ

№ _____

Про відмову у сертифікації
оператора системи передачі
електричної енергії

Відповідно до пункту 7 частини першої статті 17 Закону України «Про Національну комісію, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг», пункту 3 частини третьої статті 6, статті 34 Закону України «Про ринок електричної енергії», частини другої статті 1 Закону України «Про ратифікацію Протоколу про приєднання України до Договору про заснування Енергетичного Співтовариства», висновку Секретаріату Енергетичного Співтовариства від 05 лютого 2020 року № 1/20 Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг,

ПОСТАНОВЛЯЄ:

Прийняти рішення про відмову у сертифікації ПРИВАТНОГО АКЦІОНЕРНОГО ТОВАРИСТВА «НАЦІОНАЛЬНА ЕНЕРГЕТИЧНА КОМПАНІЯ «УКРЕНЕРГО» (код ЄДРПОУ 00100227), на підставі обґрунтування, що додається.

Голова НКРЕКП

В. Тарасюк

Додаток
до постанови Національної
комісії, що здійснює державне
регулювання у сферах енергетики
та комунальних послуг
№ _____

**ОБГРУНТУВАННЯ
ДО РІШЕННЯ ПРО ВІДМОВУ У СЕРТИФІКАЦІЇ
ПРИВАТНОГО АКЦІОНЕРНОГО ТОВАРИСТВА «НАЦІОНАЛЬНА
ЕНЕРГЕТИЧНА КОМПАНІЯ «УКРЕНЕРГО»**

1. Вступна частина

Статтями 9 та 10 Директиви 2009/72/ЄС Європейського Парламенту та Ради від 13 липня 2009 року про спільні правила внутрішнього ринку електроенергії та про скасування Директиви 2003/54/ЄС (далі – Директива) та статті 3 Регламенту 714/2009 Європейського Парламенту та Ради від 13 липня 2009 року про умови доступу до мережі для транскордонного обміну електроенергією (далі – Регламент ЄС) визначено вимоги щодо призначення оператором системи передачі суб'єкта господарювання, який отримав рішення про сертифікацію відповідно до вимог Директиви та Регламенту ЄС. Імплементация зазначених вимог Директиви та Регламенту ЄС у національному законодавстві передбачена міжнародними зобов'язаннями України, узятими в рамках Угоди про Асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони (Угоду ратифіковано Законом України «Про ратифікацію Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони»), Договором про заснування Енергетичного Співтовариства, що був підписаний 24 вересня 2010 року в місті Скоп'є (Македонія) та ратифікований Законом України «Про ратифікацію Протоколу про приєднання України до Договору про заснування Енергетичного Співтовариства», а також Законом України «Про ринок електричної енергії» (далі – Закон).

Законом визначена одна модель відокремлення (модель відокремлення ОУ) із трьох можливих, передбачених положеннями Директиви.

Відповідно до частини першої статті 32 Закону оператором системи передачі (далі – ОСП) України має бути юридична особа, яка не є складовою частиною вертикально інтегрованого суб'єкта господарювання та яка здійснює господарську діяльність, що не залежить від діяльності з виробництва, розподілу, постачання електричної енергії та трейдерської діяльності.

Частинами другою та третьою статті 32 Закону визначено, що ОСП не має права провадити діяльність з виробництва, розподілу, постачання електричної енергії та трейдерську діяльність. ОСП може бути виключно власник системи передачі.

ПРИВАТНИМ АКЦІОНЕРНИМ ТОВАРИСТВОМ «НАЦІОНАЛЬНА ЕНЕРГЕТИЧНА КОМПАНІЯ «УКРЕНЕРГО» (далі – ПрАТ «НЕК «Укренерго») подано до НКРЕКП запит на здійснення сертифікації оператора системи передачі (лист від 14 серпня 2019 року № 01/30692) разом із документами, даними та інформацією, що вимагаються Порядком здійснення сертифікації оператора системи передачі електричної енергії, затвердженим постановою НКРЕКП від 10 серпня 2017 року № 1016.

НКРЕКП розглянула подані ПрАТ «НЕК «Укренерго» документи, дані та інформацію щодо відповідності вимогам щодо відокремлення та незалежності оператора системи передачі електричної енергії, передбаченим Законом, а також інформацію, надану від інших установ та підприємств, та постановою від 07 жовтня 2019 року № 2094 прийняла попереднє рішення про сертифікацію оператора системи передачі електричної енергії, яким передбачається, що для прийняття остаточного рішення про сертифікацію оператора системи передачі електричної енергії необхідно:

1) внесення змін до Статуту ПрАТ «НЕК «Укренерго» в частині виключення положень, які не відповідають вимогам Закону та іншим нормативно-правовим актам у сфері енергетики в частині дотримання вимог щодо відокремлення і незалежності оператора системи передачі, зокрема пунктів 2.2.15, 2.2.18 – 2.2.20, 2.2.24 – 2.2.27 Статуту;

2) внесення змін до частини третьої статті 32 Закону щодо закріплення власником на праві господарського відання системи передачі за оператором системи передачі.

Відповідно 07 жовтня 2019 року НКРЕКП повідомила Секретаріат Енергетичного Співтовариства про прийняте попереднє рішення та надала інформацію та відомості, надані ПрАТ «НЕК «Укренерго» згідно з вимогами Порядку сертифікації.

05 лютого 2020 року отримано висновок Секретаріату Енергетичного Співтовариства (далі – Секретаріат) № 1/20, згідно з яким ПрАТ «НЕК «Укренерго» не може бути сертифіковане за моделлю відокремлення власності (OU), ураховуючи специфіку українського законодавства.

2. Законодавство, що застосовується

Згідно із частиною першою статті 34 Закону порядок здійснення сертифікації, який містить вимоги до повідомлень, документів, даних та інформації, що надаються суб'єктом, який подає запит на сертифікацію, строк їх

подання, розмір та порядок оплати за здійснення сертифікації, строк дії рішення про сертифікацію затверджуються Регулятором.

Порядок здійснення сертифікації оператора системи передачі електричної енергії затверджено постановою НКРЕКП від 10 серпня 2017 року № 1016 (далі – Порядок сертифікації).

Відповідно до частини третьої статті 34 Закону та пункту 2.4 глави 2 Порядку сертифікації під час здійснення процедури сертифікації Регулятор має право вимагати всю необхідну інформацію, що стосується виконання функцій Регулятора згідно з цією статтею, від суб'єкта господарювання, який подав запит на сертифікацію, а також суб'єктів господарювання, які провадять діяльність з виробництва та/або постачання електричної енергії.

Відповідно до частин першої та другої статті 32 Закону оператор системи передачі є юридичною особою, яка не є складовою частиною вертикально інтегрованого суб'єкта господарювання та яка здійснює господарську діяльність, що не залежить від діяльності з виробництва, розподілу, постачання електричної енергії та трейдерської діяльності. Оператор системи передачі не має права провадити діяльність з виробництва, розподілу, постачання електричної енергії та трейдерську діяльність.

Згідно із частиною третьою статті 32 Закону оператором системи передачі може бути виключно власник системи передачі.

Відповідно до частин четвертої – шостої статті 32 Закону з метою забезпечення незалежності оператора системи передачі будь-яка фізична або юридична особа (якщо особа чи особи є державними органами, то два різні державні органи, що здійснюють контроль за оператором системи передачі або системою передачі, з одного боку, та контроль за суб'єктом господарювання, який провадить діяльність з виробництва (видобутку) та/або постачання електричної енергії (природного газу), з другого боку, мають розглядатися як різні особи) не має права одночасно:

1) прямо або опосередковано здійснювати одноосібний або спільний контроль над принаймні одним суб'єктом господарювання (у тому числі іноземним), який провадить діяльність з виробництва (видобутку) та/або постачання електричної енергії (природного газу), та прямо чи опосередковано здійснювати одноосібний або спільний контроль над оператором системи передачі (у тому числі бути власником системи передачі) або користуватися будь-яким правом щодо оператора системи передачі (у тому числі будь-якими правами щодо самої системи передачі);

2) прямо або опосередковано здійснювати одноосібний або спільний контроль над оператором системи передачі (у тому числі бути власником системи передачі) та прямо або опосередковано здійснювати одноосібний або спільний контроль над принаймні одним суб'єктом господарювання (у тому числі іноземним), який провадить діяльність з виробництва (видобутку) та/або постачання електричної енергії (природного газу), або користуватися будь-яким

правом щодо принаймні одного суб'єкта господарювання (у тому числі іноземного), який провадить діяльність з виробництва (видобутку) та/або постачання електричної енергії (природного газу);

3) призначати принаймні одну посадову особу оператора системи передачі та прямо або опосередковано здійснювати одноосібний або спільний контроль над принаймні одним суб'єктом господарювання (у тому числі іноземним), який провадить діяльність з виробництва та/або постачання електричної енергії, або користуватися будь-яким правом щодо принаймні одного суб'єкта господарювання, який провадить діяльність з виробництва та/або постачання електричної енергії;

4) бути посадовою особою оператора системи передачі і принаймні одного суб'єкта господарювання (у тому числі іноземного), який провадить діяльність з виробництва та/або постачання електричної енергії,

де під терміном «право» розуміється:

1) право голосу в органах юридичної особи, якщо утворення такого органу передбачено статутом або іншим установчим документом такої юридичної особи;

2) право призначати посадових осіб органів юридичної особи;

3) володіння 50 відсотками і більше корпоративних прав юридичної особи.

Крім того, статтею 33 Закону передбачені функції та обов'язки, які має виконувати оператор системи передачі.

Відповідно до частин шостої та сьомої статті 34 Регулятор протягом двох місяців з дати отримання висновку Секретаріату Енергетичного Співтовариства щодо попереднього рішення про сертифікацію розглядає такий висновок та приймає остаточне рішення про сертифікацію або про відмову у сертифікації. Якщо Регулятор приймає остаточне рішення про сертифікацію або про відмову у сертифікації, яке враховує висновок Секретаріату Енергетичного Співтовариства щодо попереднього рішення про сертифікацію або про відмову у сертифікації, таке остаточне рішення разом з висновком Секретаріату Енергетичного Співтовариства підлягає оприлюдненню шляхом розміщення на веб-сайті Регулятора.

3. Висновки та рекомендації Секретаріату Енергетичного Співтовариства

05 лютого 2020 року Секретаріатом Енергетичного Співтовариства було видано та оприлюднено Рішення № 1/20 щодо сертифікації ПрАТ «НЕК «Укренерго» (далі – Висновок). Це рішення підготовлене відповідно до вимог частини першої статті 3 Регламенту (ЄС) № 714/2009 та частини шостої

статті 10 Директиви 2009/72/ЄС щодо здійснення аналізу відповідності постанови НКРЕКП від 07 жовтня 2019 року № 2094 «Про прийняття попереднього рішення про сертифікацію оператора системи передачі електричної енергії» (далі – Попереднє рішення НКРЕКП) вимогам частини другої статті 10 та статті 9 Директиви 2009/72/ЄС (далі – Директива про електроенергію).

Так, Секретаріатом було здійснено нормативно-правову оцінку обраної моделі відокремлення ОСП – моделі ОУ та зазначено, що Закон України «Про ринок електричної енергії» містить вимоги щодо відокремлення та сертифікації ОСП, передбачені Директивою про електроенергію, у статтях 32, 34 – 36 Закону.

В оцінці відповідності попереднього рішення НКРЕКП моделі відокремлення, яка закріплена в Директиві про електроенергію, мають значення такі аспекти:

а) суб'єкт господарювання, який підлягає сертифікації, повинен володіти активами системи передачі електроенергії відповідно до вимог пункту «а» частини першої статті 9 Директиви про електроенергію;

б) суб'єкт господарювання, який підлягає сертифікації, повинен виконувати функції та задачі оператора системи передачі, як цього вимагає пункт «а» частини першої статті 9 Директиви про електроенергію;

с) контроль та здійснення прав суб'єкта господарювання, що підлягає сертифікації, необхідно відокремити від контролю та здійснення прав суб'єктів господарювання, що займаються виробництвом або постачанням електроенергії та природного газу, як цього вимагають частини перша – третя, шоста, сьома та дванадцята статті 9 Директиви про електроенергію.

Відповідність пункту «а» частини першої статті 9 Директиви про електроенергію є основною умовою сертифікації, та передбачає, що кожен суб'єкт господарювання, який є власником системи передачі, виступає оператором системи передачі, тобто суб'єкт господарювання, який подає заявку на сертифікацію, володіє активами, зокрема системою передачі. Право власності на активи системи передачі є одним із ключових елементів моделі відокремлення власності, оскільки забезпечує безкомпромісну незалежність ОСП при прийнятті рішень щодо управління та інвестування в систему та виключає потенційний конфлікт інтересів з будь-якою третьою стороною, що володіє активами, а також зменшує юридичну та економічну складність, зумовлену необхідністю встановлення потенційно неоднозначних та непрозорих договірних відносин між ОСП та власником активів.

Для відокремлення ПрАТ «НЕК «Укренерго» ця вимога є критичною, оскільки відповідність вимагає внесення змін до законодавчих актів. Таким чином, у цьому Висновку Секретаріат зосередив свою увагу на питанні права власності. При цьому Секретаріат не має упередження щодо відповідності

ПрАТ «НЕК «Укренерго» іншим вимогам, закріпленим пунктами «b» та «с» частини першої статті 9 Директиви про електроенергію.

Розглянувши Попереднє рішення НКРЕКП, Секретаріат зазначив, що ПрАТ «НЕК «Укренерго» не володіє ані активами системи передачі, ані правами, еквівалентними праву власності на активи системи передачі, а отже, вимога щодо володіння активами системи передачі електроенергії ПрАТ «НЕК «Укренерго» не виконана. Таким чином, на сьогодні ПрАТ «НЕК «Укренерго» не може бути сертифіковане за моделлю відокремлення власності (моделлю OU), урахуваючи специфіку українського законодавства.

З метою виправлення цих недоліків, крім запропонованих НКРЕКП змін до статті 32 Закону щодо закріплення власником на праві господарського відання системи передачі оператора системи передачі, необхідні також зміни до законодавчих актів, які б надали право ПрАТ «НЕК «Укренерго» вносити в заставу активи з передачі електричної енергії, якими він володіє на праві господарського відання.

Також з метою забезпечення відповідності ПрАТ «НЕК «Укренерго» вимогам Директиви про електроенергію Секретаріатом було рекомендовано внести зміни до Закону, які б дозволили ПрАТ «НЕК «Укренерго» сертифікуватись за моделлю незалежного оператора системи передачі (моделлю ISO).

4. Висновки

Ураховуючи надані ПрАТ «НЕК «Укренерго», іншими заінтересованими особами та організаціями документи, дані та інформацію, а також висновки НКРЕКП, висвітлені в Обґрунтуванні до попереднього рішення про сертифікацію Приватного акціонерного товариства «Національна енергетична компанія «Укренерго», затвердженому постановою НКРЕКП від 07 жовтня 2019 року № 2094, висновки Секретаріату Енергетичного Співтовариства від 05 лютого 2020 року № 1/20, НКРЕКП встановлена неможливість прийняття остаточного рішення про сертифікацію ПрАТ «НЕК «Укренерго».